

Aktuální otázky školní pedagogiky

Maastrichtská smlouva
(1992) - nutnost
jednotnosti,
zodpovědnosti EU.

Zelená kniha (1993)
(spolupráce u-ž, jazyky,
IT).

Programy:

Socrates (největší
vzděl. program EU).

Erasmus – evropské
univerzity.

- Lisabonská smlouva (2009) -
společná vzdělávací politika
EU.

Evropská unie

Rozvoj vzdělávání v ČR

Bílá kniha (2001)- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR.

Rozsáhlá inovační koncepce.

Nejvýznamnější dokument vzdělávací politiky po r. 1989.

Návrhy a doporučení změn na všech úrovních vzdělávacího systému (2 cizí jazyky na ZŠ).

Nesplňuje základní předpoklad své realizovatelnosti (Průcha, 2001).

Strategie vzdělávací politiky ČR do r. 2020

Dokument (podmínka pro čerpání prostředků EU, schválením vládou pozbývá BK platnost).

3 priority:

Snižování nerovnosti ve vzdělávání.

Podpora kvalitní výuky učitele.

Odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému.

1989 – osnovy (obsah, organizace, jednotné, závazné, vycházející z průměru).

1990 – novela školského zákona (liberalizace).

2005 – kurikulární či školská reforma

Cíl:

rozvoj životních dovedností,

umět se učit,

řešit problémy, komunikovat,

spolupracovat.

Kurikulární reforma

Transformace či reforma školství?

Transformace představuje stálou změnu v delším časovém úseku.

Zatímco reforma je spíše jednorázový akt pro změnu.

Proč aplikovat ve
školství
dlouhodobější
proces změn?

V dané době připravujeme žáky na řešení problémů a úkolů v budoucnosti, kterou neznáme. Pouze odhadujeme.

Hnací silou transformace je školský systém (setrvačnost, tendence k rutinérství a konzervativnosti).

Vedle permanentních změn existují i momenty, které výrazně urychlují změny školského systému. Jsou to:

- významné politické nebo ideologické změny (1945, 1948, 1989, ...) ,
- nutnost předávání komplexu historických, kulturních a morálních hodnot novým generacím,
- reakce na výzkumné pokroky ve vědě a technice.

Z čeho
vycházejí
změny
školských
systémů ?

Tvůrčí práce příslušných odborníků – nové originální řešení.

Modifikace zkušeností a vyzkoušených postupů v zahraničí (nelze však zcela kopírovat).

Návaznost na historický vývoj domácího školství a respektovat tzv. historické aspekty.

Optimální by byl komplexní přístup, zahrnující jak tradici, zahraniční zkušenosti, tak i tvůrčí invenci odborníků.

Jaké problémy
vzdělávání
vnímáme z
hlediska
společenského?

ČR investuje do ZŠ a SŠ téměř nejnižší podíl HDP ze zemí OECD.

Čeští žáci mají vůbec nejvyšší nechuť ke škole v rámci zemí OECD.

Český vzdělávací systém reaguje pomalu na změnu role učitele ve škole.

Až 70 % českých učitelů je ve své profesi nespokojeno.

Méně než polovina absolventů pedagogických fakult jde skutečně do praxe učit.

Platy ředitelů a učitelů jsou průměrné (podprůměrné), v zemích OECD.

Školství je vnímáno jako naléhavý problém (spolupráce rodiny a školy) zodpovědnost.

OECD – organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

Co by mohlo
vést k možné
krizi výchovy a
vzdělávání
(školy,
rodiny)...?

Prekarizace (znehodnocování) práce a profese.

Využívání moderních technologií – bez přihlédnutí k výchovným a vzdělávacím, etickým a lidským rozměrům.

Ztráta respektu k autoritám na všech úrovních.

Snížení tolerance k odlišnostem bez integrování do hodnotového systému.

Nevyváženost chápání rovnováhy mezi právy a povinnostmi na všech úrovních společnosti.

Učení je skryté bohatství —

dokument vydaný
celosvětovou organizací
UNESCO

Záměry pro utváření společnosti v 21.století:

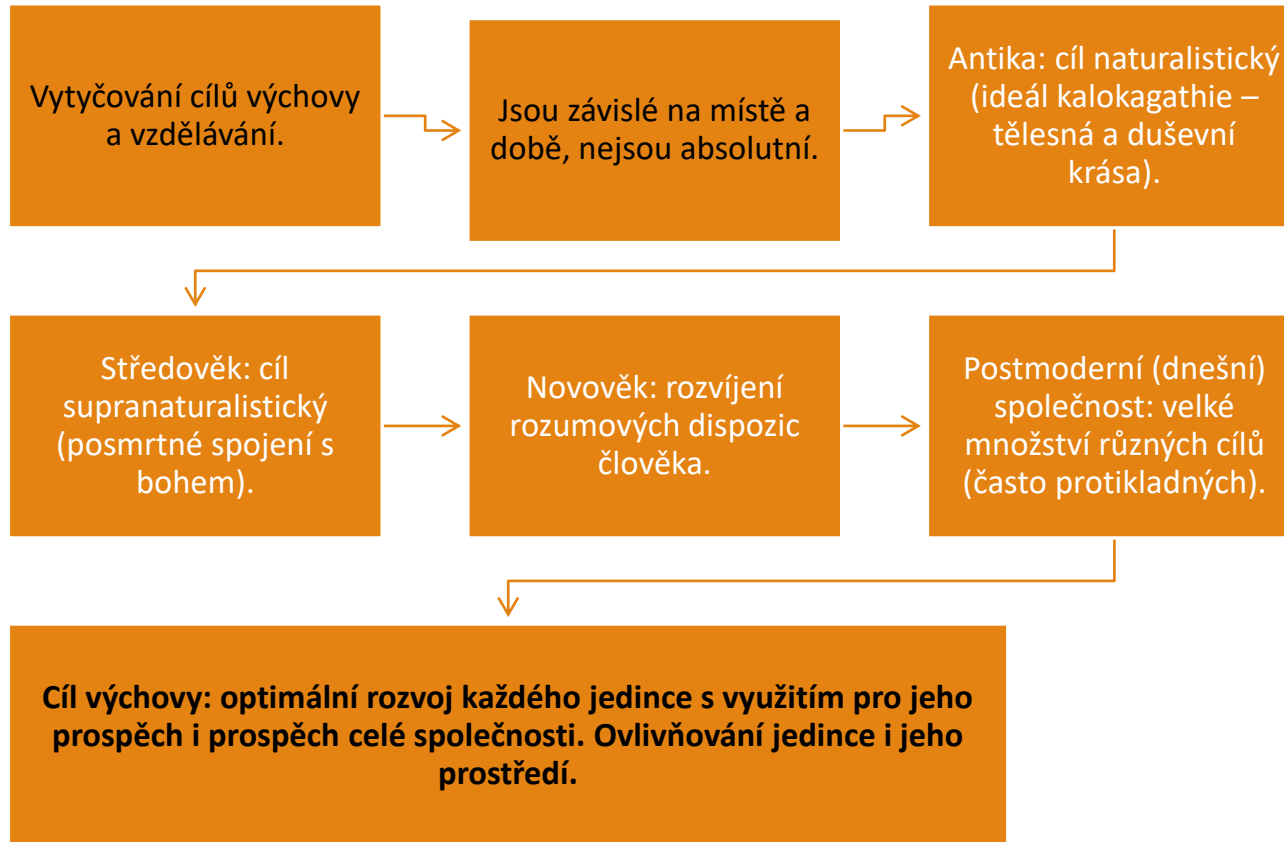
učit se **poznávat** – rozvíjet dovednosti
potřebné k učení a získávání znalostí

učit se **jednat** – žáci si osvojují sociální role a
získávají žádoucí postoje

učit se **být** – žáci se mají naučit rozumět své
vlastní osobnosti, podpora individuality

učit se **žít společně** – učit se žít s ostatními –
škola připravuje žáky na život ve společnosti,
aby uměli spolupracovat, pomáhat druhým

Pedagogická teleologie

Jaké jsou cíle
a funkce školy
budoucnosti?

~~$y = g(x)$~~
Secant
Lines

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$
$$f(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$
$$= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{x^2 - x^2}{h}$$
$$= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{2x}{h}$$
$$= \lim_{h \rightarrow 0} h/2$$

Eticko-integrační:

celostní, morální rozvoj jedince,

přizpůsobení se normám, ne jejich
přizpůsobení vlastní potřebě,

pokora a respekt k autoritám,

mezigenerační, genderová a interkulturní
tolerantnost.

Sociálně-personální

nejen rozvoj sebe sama, pro sebe, ale především rozvoj pro společenství,

vzájemnost, toleranci, empatii, komunikaci, vztahy a pomoc druhým v reálném životě,

kultivace osobnosti, spolupráce, vztah k tělesné a duševní práci.

Poradensko- intervenční

pomoc a potřebný zásah v krizových situacích
jedince, učitele, rodiny,

vč. otázek inkluzivní podoby vzdělávání,
strategií zvládnání problémových situací,

řešení problémů ve škole, rodině, životě).

Informačně- kvalifikační

přizpůsobení se požadavkům pracovního trhu, změnám pojetí práce v digitalizované společnosti, vč. inovativního tvůrčího charakteru edukace,

proniknutí a porozumění podstatě a celostnímu chápání informací a jejich lidskému rozměru,

podpora celoživotního učení a vzdělanosti

kybernetická bezpečnost, vč. on-line vzděláváníí.

Zdravotně- hygienické

prevence zdravotních komplikací v důsledku digitálních technologií,

smysluplné trávení volného času se zaměřením na tělesné aktivity, fyzickou práci a duševní zdraví.

Překážky ve spolupráci rodiny a školy z pohledu rodiny:

Protektionistická výchova,

dehonestace školy a učitele, častá ignorance a arogance rodičů a dětí vůči učiteli,

mezigenerační konflikty (děti mohou vše, dospělí nic, často je podceňována a ignorována životní moudrost a zkušenost),

nejsou určeny hranice a povinnosti dětí, rodiče často poskytují pouze „servis“, nevyžaduje se poslušnost dítěte a dodržování mezilidských norem jako podpora rozvoje zdravého sebevědomí dítěte - dítě má jen práva,

chybí rituály rodinného soužití, děti nejsou vedeny k plnění povinností a pracovním návykům,

informační technologie nahrazují společné aktivity (společnou práci, tělesné a umělecké aktivity, apod.) a izolují členy rodiny,

příliš podnětné (i nepodnětné) prostředí,

materiální potřeby převažují nad duchovními a emocionálně-sociálními,

chybí pomoc, podpora, učení k řešení životních problémů a finanční gramotnosti.... .

Překážky ve spolupráci rodiny a školy z pohledu školy a učitelů:

podceňování rodičovské autority,

protekcionismus,

neefektivní formy spolupráce, neochota učitele, zkreslené a často subjektivní informace o výchově a vzdělávání žáků,

nevyváženost práv a povinností subjektů vzdělávání,

rutinní činnosti a přístupy k výchově, neinovování procesu učení, chybí nabídka programů pro rodiče (nebo je účelová),

učitel bývá mnohdy garantem pravdy bez dialogu s rodinou,

ztráta profesní motivace (syndrom vyhoření),

chybí podpora učitelů ze strany obce, státu (oslabena pozice a prestiž učitele),

není dostatečná ochrana učitele při řešení konfliktů a přestupků,

nedostatečná opora v poradenství a krizové intervenci .

RVP – Rámcový vzdělávací program

Vymezuje cíle, obsah (učivo) a očekávané výsledky (výstupy).

9 vzdělávacích oblastí.

6 průřezových témat.

Klíčové kompetence.

přístup, motivace, zapojení, atmosféra, hledání, tvoření....

RVP/ŠVP

Klíčové kompetence (soubor požadavků na vzdělání, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti pracovní uplatnění. Jsou univerzálně použitelné v různých situacích):

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- komunikativní kompetence,
- personální a sociální kompetence,
- občanské kompetence a kulturní povědomí,
- kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám,
- matematické kompetence,
- kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Evaluace vzdělávacího systému

Před r. 1989 – centrálně stanovené hodnocení.

1990 – hodnotící pravidla v rámci školy (slovní hodnocení).

1991 – ČŠI

Plošné testování – zapojení do mezinárodních průzkumů

PISA – Programme for International Student Assessment

Funkční gramotnost

1921 gramotnost v ČSR 97 % (ČSR mezi 10 nejvyspělejšími státy Evropy).

První výzkumy FG v 80. letech 20. st. (1985 Negramotná Amerika).

OECD – 1996 definice FG: funkčně gramotné jsou osoby, které jsou schopny vypořádat se s různými úkoly, s nimiž se mohou setkat v běžném životě, např. číst s porozuměním návody na užívání léků, vyznat se v jízdním řádu vlaků, vyplňovat různé úřední formuláře apod.

Funkční gramotnost

Čtenářská

Matematická

Přírodovědná

PISA (interval 3 let, úroveň funkční gramotnosti u patnáctiletých žáků).

Problém testování – standardizované testy ovládají učivo ve školách.

Obtížnost profesních činností u začínajících učitelů

• Obtížnost prof. činností u začínajících učitelů	Kolik % učitelů uvedlo
• 1. práce s neprospívajícími žáky	76,6 %
• 2. udržení kázně při vyučování	75,2 %
• 3. udržení pozornosti žáků	70,2 %
• 4. diagnostika osobnosti žáka	63,8 %
• 5. motivace žáků	59,6 %
• 6. individuální jednání s rodiči žáků	59,6 %
• 7. vedení schůzek s rodiči	57,5 %
• 8. adekvátní reakce na neočekávaný vývoj vyučování	56,7 %
• 9. řešení kázeňských přestupků	55,3 %
• 10. aktivizace žáků	54,6 %
•	
• 24. vysvětlení nové látky	27,0 %

Speciální vzdělávání

Rovný přístup (školský zákon č.561/2004 Sb.).

Speciální vzdělávání: národnostních menšin

žáků se SVP

žáků nadaných.

1989 – systém speciálních škol, nebyla motivace pro začleňování.

1990/91 – rychlý nárůst integrace.

2008 – objektivní zmapování situace (optimální rozvoj, vysoká kompetence učitelů).

Základní terminologie

žák se speciálními vzdělávacími potřebami

žák se zdravotním postižením

žák se zdravotním znevýhodněním

žák se sociálním znevýhodněním

žák nadaný a mimořádně nadaný

pojmy integrace a inkluze

asistent pedagoga, osobní asistent

Aktuální problémy školství a vzdělávání očima vyučujících

Učitelské profesní sdružení

Snižování počtu žáků ve třídách

Revize inkluze

Omezení segregace

Ochrana postavení školy

Posílení postavení školy

Změny v postavení ředitele školy

Podpora změn v přípravě vyučujících

Aktuální problémy školství a vzdělávání očima vyučujících

Učitelské profesní sdružení

Podpora profesního růstu vyučujících

Navýšení platů vyučujících

Koncepčnost, předvídatelnost a serióznost řízení

Restrukturalizace středního školství

Změny v pomaturitním a vysokoškolském studiu

Kurikulární reforma

Vznik Národní rady pro vzdělávání

Cíle: Zaměření vzdělávání a získávání kompetencí

Orientace ve velkém množství informací.

Umět s informacemi pracovat a aplikovat je.

Nepřetěžovat žáky informacemi.

Ohledáme rozsah a obsah učiva.

Zvýšení úrovně klíčových kompetencí a gramotnosti žáků.

Sladit obsah vzdělávání a způsoby předávání, ale také ověřování.

Snížení nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání. Umožnění maximálního rozvoje potenciálu žáků.

Cesty: